

Konsten att slå dank

Ystad Allehanda 2002

I mitt liv är papper som stenar i en småländsk åker. Så snart skrivbordet är tomt har nya pappersblad krupit upp till ytan, jag fattar inte varifrån de kommer. Häromveckan sorterade jag högarna och fann ett klipp från DN 1995. En debattartikel skriven av en pedagogiprofessor med rubriken: "Varning för nejsägarna. Skräcken för förändring håller på att bli ett samhällsproblem".

På en halv DN-sida filosoferar skribenten om nejsägarens inre psykologi och menar att nejsägarna har en fastlåst identitet "som uppstått genom störningar som lett till låsningar i olika faser av barndomen". Det som framför allt oroar skribenten är att nejsägandet ökar världen över.

Schlaug och Schyman tas som exempel på nejsägare och artikeln illustreras med foton på dessa - ungefär som bilder på förbrytare.

Debattartikeln är sju år gammal men man behöver bara byta ut ordet nejsägare mot ordet terrorist så blir artikeln som ny: den som inte är med oss, är mot oss. Och därmed en fara för samhället och den rådande ordningen.

Att vara en nejsägare är fult, ingen vill bli beskylld för att vara det. Det är förmodligen därför det är mer effektivt att kalla en kamp för Ja till livet! än Nej till abort.

Personligen är jag oroad av att det inte finns fler nejsägare än vad det gör. Det är allt för få som sätter hämlarna i backen.

Ett nej bromsar och en nejsägare upplevs som besvärlig. Men om det inte fanns människor som sa nej skulle vårt samhälle tippa totalt. Ingen framåtrörelse utan motstånd. Utan bromsar får bilen körförbud, och jag är övertygad om att vi ofta, kanske varje dag, hamnar i situationer då vi skulle vilja ställa oss på bromsen och säga - STOPP!

Men vi gör det inte. Även om vi mår så dåligt att vi nästan kräks.

Ett hinder är vår uppfostran, vi vill inte vara oartiga. Eller besvärliga. Eller så är vi rädda för att vi ska ha tänkt fel.

Ett annat hinder är tiden. Eller rättare sagt; bristen på tid.

Det kan vara bagateller som vi låter passera, för smidighetens skull, för att det skulle bli för mycket tjafs och krångel. Men hur många nej kan en människa förtränga innan hon börjar må illa?

I "Långsamhetens lov" skriver religionspsykologen Owe Wikström att det är viktigare att träna sitt trots än sina muskler:

- Det behövs allt fler som är motvalls och vägrar att gå i takt.
- Endast den som tränar sitt trots undviker att försvinna i massan.
- Bara den som simmar mot strömmen kommer till källorna.

Men för att träna sitt trots krävs tid.

Det är tiden som slipar våra tankar, som ger utrymme för eftertanke, som får oss andas och att höra oss själva.

Men inte vilken tid som helst. Utan den till synes meningslösa tiden; att ligga under ett träd och titta på ljuset som silar mellan löven.

Att göra ingenting.

"Det är med en personlig karaktär som med vinets, den framträder först om den hålls stilla och genom att tiden får ha sin gång", skriver Wikström och hänvisar till kinesen Lin Yutang som menar att den mest kultiverade människan är den som förstår konsten att slå dank.

Att varje dag ta sig en stund för kontemplation eller meditation, eller vad man nu vill kalla den tid då man låter dagens brus sjunka till botten.

Associationsfri tid kallar jag det. Det är när den ena tanken fritt får leda till den andra, utan att något Måste eller Borde kommer i vägen och hindrar flödet.

Men att stanna upp kräver ett aktivt beslut. Kanske till och med att man väljer bort något man tycker om, eller något som man faktiskt vill göra.

Till förmån för sysslolösheten.

- De som är visa kan knappast sägas vara jäktade och de som är alltför jäktade är knappast visa, skriver Wikström och igår uttryckte en av mina elever det egentliga dilemmat.

- När jag gör ingenting upptäcker jag bara hur trist mitt liv är och hur illa jag tycker om mej själv.

Ja. Stillhet och tystnad skrämmer. Det är då de extentiella frågeställningarna dyker upp. Vi motar skräckslaget bort svarta tankar med nya sysslor och rusar vidare till andra Måsten.

Det som skulle kunna vara dagens bästa tid tillbringar vi framför TV:n och vi tror att måste hålla oss ajour med allt som händer i världen. Vi är så rädda för att missa något att vi riskerar att missar själva livet.

Men vi känner redan till allt elände i världen och de flesta av oss gör också det bästa vi kan. Att ständigt utsätta oss för världens larm kan, direkt eller indirekt, ta livet av en människa.

Det största personliga modet i dagens samhälle kanske handlar om att, då och då, stänga dörren mot yttervärlden. För att möta tomheten och självföraktet och ta sig tid till svara på sina oroliga frågor om meningen med livet.

För att i förlängningen finna inspiration och självrespekt, och de svar som gör att man återfinner livslusten.

Owe Wikströms bok "Långsamhetens lov" handlar om svårigheterna med själva inbromsningen, om att den efterlängtrade stillheten är mångbottnad och han ger tips på hur vi ska börja öva oss i att lata oss.

Stanna upp. En enda liten minut. Sluta ögonen. Göra ingenting och upptäcka att världen faktiskt inte faller samman.

Lägga upp fötterna på bordet och sitta stilla. Ensam eller med andra.

Och helst utan skor, skriver Wikström och jag minns några Beppe Wolgers rader: sköna kvinnor tar av sig skorna i dunklet under ett bord, tog soldaterna av sig skorna så blev det inga mord!